

Minden ajándék!

Segédanyag a katolikus óvodákban dolgozó óvodapedagógusok részére

Katolikus Pedagógiai Intézet
Budapest, 2018.

Készítette: a KaPI Óvodai Teremtésvédelmi munkacsoportja, melyet
katolikus óvodák óvodapedagógusai alkotnak

Szerkesztette: Somogyiné Tálás Anikó
munkacsoport vezető

Teológiaiilag átnézte: Turai János esperes plébános

Szakmailag átnézte: Fehér Lászlóné, Mosonmagyaróvári Hildegard Óvoda, örökös Zöld Óvoda
intézményvezetője

A borítón az öko-dobókocka „Minden ajándék!” - oldalának grafikája látható

Budapest, 2018.

Tartalom

Ajánlás.	4.
Előszó.	5.
Bevezetés.	6.
Ferenc pápa Laudato si'	7.
Környezetünk felosztása.	8.
Az óvodai nevelés országos alapprogramja.	9.
A teremtett világ tevékeny megismerését, megszerettetését segítő játékok, ötletek.	10.
Gyakorlójátékok - kísérletező tapogatózás.	11.
Építő, barkácsoló, konstruáló játék.	12.
Szabályjáték.	13.
Drámajáték.	14.
Szerepjáték.	15.
Társasjátékok.	16.
Öko-dobókocka.....	22.
Óvodán kívüli tevékenységi lehetőségek tartalma.	26.
Tanösvény.	27.
Szent Ferenc, óvodánk védőszentje - című projekt	28.
Teremtett világ tevékeny megismerése tevékenységforma terve	36.
104. Zsoltár, 24-30..	39.
Felhasznált és ajánlott irodalom.	40.

Ajánlás

Öröm olvasni egy ilyen kezdeményezést, amely már a kis óvodás gyermekek figyelmét is a teremtett világ szépségére irányítja. Megtanít rácsodálkozni a világ szépségén keresztül annak Alkotójára.

A világ a Teremtő ajándéka, amelyet Ő a „teremtés koronájának” adott, ezzel a megjegyzéssel: *„Hajtsátok uralmatok alá a földet, uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és minden állaton, amely mozog a földön. Íme, nektek adtam minden fűvet, amely magot hoz a földön, s minden fát, amelynek gyümölcsében benne van a magva, hogy legyen ennivalótok!” (Ter 1,28-29)*

A Teremtő megnyilatkozása gondoskodó szeretetről tanúskodik, ugyanakkor testvéri közösségre és felelős hozzáállásra hívja az embert, mert mindnyájunk közös kincsének szánja adományait. Rendkívül fontos feladat ennek a felelősségnek megtanítása már a kicsiny gyermekek számára. Természetes legyen a felnövekvő nemzedéknek, hogy ajándék számunkra mindaz, amit a világ kínál, hálás lélekkel fogadjuk, és sajátunkként, felelősen kezeljük.

A gyermekeken keresztül a szülői generációt is be tudjuk vonni ebbe a gondolkodásba. A mindennapi élet apró technikáin keresztül játékosan megtanuljuk megővni és egyre szebbé, élhetőbbé tenni környezetünket.

Nagy szeretettel ajánlom ezt a remek összeállítást óvodapedagógusoknak és szülőknek egyaránt, mert a könyv szemléletének megismerésével és befogadásával megújulhatnak családjaink: a külső és belső környezet harmóniájának megvalósítása nyitottá tesz a Teremtő befogadására.

Turai János
esperes, plébános

Előszó

Az óvodai nevelésben meghatározó szerepet játszik a megfelelő környezetkultúra, – a természet, az épített környezet és az ember harmonikus együttélését hirdető, a teremtett világ iránt felelősséget érző életszemlélet – és gondolkodás megalapozása.

A valóság felfedezése során a gyermeknek pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

A cél a nemzeti kultúra értékeit védő, a környezetéhez alkalmazkodni tudó ember nevelésének megalapozása a természetfeletti és emberi értékek figyelembevételével.

E kiadványban olyan játékokat gyűjtöttünk össze, melyek a teremtett világ tevékeny megismerését, megszerettetését és a környezettudatos magatartás megalapozását segítik az óvodában.

Az inspirációt előadóinktól kaptuk, Fehér Lászlóné a Mosonmagyaróvári Hildegard Örökös Zöld Óvoda vezetőjétől, Berndt Mihály környezetvédelmi szakmérnöktől és Dr. Vásárhelyi Tamástól, a Herman Ottó Intézet munkatársától.

Köszönöm a Katolikus Pedagógiai Intézetnek, hogy elindította az Óvodai Teremtésvédelmi munkacsoport működését, a munkacsoport tagjainak az aktivitást és a témában való elmélyülést. Külön hálásan köszönöm Grolyóné Szabó Évának a Katolikus Pedagógiai Intézet óvodai szakértőjének a munkacsoport tevékenységének folyamatos támogatását.

A Teremtésvédelmi munkacsoport működésének első évében szakmai ismereteinket elevenítettük fel és új szaktudományos ismeretekre is szert tettünk. Bízom benne, hogy a teremtett világ tevékeny, játékos felfedeztetésén keresztül hozzájárulunk a természetfeletti valóság felfedezéséhez is, és ezzel az óvodás gyermekek hitének megalapozásához.

Somogyiné Tálás Anikó
munkacsoport vezető

Bevezetés

Isten szeretetből teremtette a világot, jelen van minden teremtményében. Olyan világot teremtett, amiben minden, mindennel összefügg. Amikor valamelyik lény fejlődik, az a körülötte élőkre is hatással van, és így van ez a betegséggel is. Ha valaki megbetegszik, az a környezetét is – testileg, vagy lelkileg - megbetegíti.

Nekünk, keresztényeknek Assisi Szent Ferenc példája kell, hogy útmutatást adjon a teremtett világ védelmében és a fenntartható fejlődés megvalósításában. Ő önként vállalta, hogy lemond a gazdagságról és koldusként fog élni. Mindezt felszabadulásként élte meg a természet közelségében a természet részeként. Életének üzenete napról – napra aktuálisabb számunkra is:

- éljünk harmóniában a természettel, mert mindannyiunk élete gazdagabb lesz ettől,
- szabaduljunk fel a fogyasztás rabságából, hogy minél inkább a személyes kapcsolatokban találjuk meg a boldogságot.

Ez a szemlélet nem elsősorban a lemondásról szól, hanem egy másfajta látásmódról, miszerint nem a fogyasztás vezet valódi boldogságra, hanem egymásrautaltságunk felfedezése.

A környezetkárosítás elsődleges forrása maga az emberi tevékenység, az ember értéktévesztése, az anyagiak előtérbe helyezése. A fenntarthatóságra nevelés nem csak a természeti környezet védelmét jelenti, hanem az emberek egymásért érzett felelősségét is fel szeretné ébreszteni. A teremtésben egy teljesebb, boldogabb életre kapunk meghívást, ahol közösségben lehetünk egymással és Istennel.

Sok mindenben változtatnunk kell – vásárlási szokások, közlekedés, hulladékfeldolgozás, takarékoság az energiákkal, szegények, idősek segítése stb., hogy életünk gazdagabb legyen.

A katolikus köznevelési intézmények nevelőmunkájukkal sokat tehetnek azért, hogy saját jövőnk lehetőségeit befolyásoljuk. Elsősorban az érzelmi, erkölcsi, közösségi és hitre neveléssel. Tudományos kutatások is igazolják, hogy azok a közösségek tudnak hosszú távon sikeresen működni, ahol a közösség tagjait összeköti valamilyen lelkiesség.

A köznevelési intézmények másik nagy lehetősége a szemléletformálásra a szülők bevonása a környezettudatos életmód megvalósításába. Az óvodáknak még több alkalma van erre, hiszen ott napi kapcsolatban vannak az óvodapedagógusok a szülőkkel.

A családok életvitelének formálására nevelőmunkánkkal, személyiségünkkel mindenképpen hatással vagyunk. Egy kulcs van a kezünkben! Használjuk felelősséggel! Keltsünk szomszédoságot a jóra!

Ferenc pápa

Laudato si'

Az egyház sok írásában foglalkozik a teremtésvédelemmel, a fenntarthatósággal kapcsolatos feladatokkal. Ezek közül legjelentősebb Ferenc pápa *Laudato si'* (Áldott légy) című enciklikája.

A környezeti kérdést globális módon közelíti meg, és kitágítja az egyoldalú technikai vagy biológiai szemléletet az emberi lét általános kérdéseire.

A Szentszék ismertetőt készített az újságírók számára a *Laudato si'* kezdetű enciklikáról. Ennek magyar fordítását Vertse Márta, a Vatikáni Rádió magyar műsorának nyugalmazott felelős szerkesztője készítette. (A Vatikáni Rádió honlapján megjelent sajtóanyag)

Összefoglaló áttekintés

„Milyen világot szeretnénk továbbadni azoknak, akik utánunk jönnek, a felnövekvő gyermekeknek?” (160. pont) Ez a válaszra váró kérdés áll a *Laudato si'*, Ferenc pápa a közös otthon gondozásáról írt, várva várt enciklikájának középpontjában. A szöveg így folytatódik: „Ez a kérdés nem csak a környezetre vonatkozik elszigetelt módon, mert nem lehet részlegesen feltenni a kérdést.” Ez elvezet bennünket ahhoz, hogy feltegyük a kérdést a lét értelmét, a társadalmi élet alapját képező értékeket illetően: „Miért jöttünk erre a világra? Milyen célért dolgozunk és küzdünk? Miért van ennek a földnek szüksége ránk?”: „Ha nem tesszük fel ezeket az alapvető kérdéseket – mondja a pápa –, nem hiszem, hogy az ökológiával kapcsolatos aggodalmaink jelentős hatásokat érhetnek el.”

Egyidejűleg Ferenc pápa elismeri, hogy „növekvő érzékenység tapasztalható a környezet és a természet gondozását illetően, és érlelődik egy őszinte és fájdalmas aggodalom az iránt, ami bolygónkon történik” (19.), feljogosítva a reménnyel teli tekintetre, amely áthatja az egész enciklikát és mindenkinek világos és reménnyel teli üzenetet küld: „Az emberiségnek még megvan a képessége arra, hogy együttműködjön közös otthonunk építésében” (13.); „az emberi lény még képes arra, hogy pozitív módon lépjen közbe” (58.); „nem veszett el minden, mert az emberi lények, akik képesek a végsőkig lealacsonyítani önmagukat, arra is képesek, hogy önmagukat felülmúlják, visszatérjenek a jó választásához és újjáéledjenek” (205.).

Ferenc pápa természetesen a katolikus hívekhez fordul, idézve Szent II. János Pál szavait: „a keresztények különösen érzik, hogy feladataik a teremtett világban, kötelességeik a természettel és a Teremtővel szemben hitük részét alkotják” (64.), de felkínálja, hogy „különösképpen párbeszédbe lépjen mindenkivel, közös otthonunkat illetően”

Az enciklika útvonalát a 15. pont vázolja fel és hat fejezet bontja ki. Kiindulópontja a ma rendelkezésre álló legjobb tudományos eredmények szerinti helyzetfelmérés (1. fejezet), amelytől eljut a Bibliával és a zsidó-keresztény hagyománnyal (2. fejezet) való egybevetésig.

A problémák gyökerét (3. fejezet) a technokráciában és az emberi lény túlzott önreferenciális magába zárkózásában jelöli meg. Az enciklika javaslata (4. fejezet) egy „átfogó ökológia, amely egyértelműen magába foglalja az emberi és szociális dimenziókat” (137.), amelyek felbonthatatlan kapcsolatban vannak a környezeti kérdéssel. Ennek távlatában Ferenc pápa javasolja (5. fejezet) egy őszinte párbeszéd elindítását a társadalmi, gazdasági és politikai élet minden szintjén, amely átlátható döntési folyamatokat strukturál. A pápa továbbá emlékeztet rá (6. fejezet), hogy egyetlen projekt sem lehet hatékony, ha nem élteti egy képzett és felelős tudat. Kiindulási pontokat javasol az ilyen irányú növekedéshez nevelési, spirituális, egyházi, politikai és teológiai szinten.

A szöveg tengelyét néhány téma képezi, amelyeket különböző távlatok sokféleségében vesz fontolóra, és ez megadja a szöveg erőteljes egységét: „bensőséges kapcsolat a szegények és bolygónk törékenysége között; a meggyőződés, hogy a világban minden bensőségesen összefügg egymással; a technológiából származó új paradigma és hatalmi formák bírálata; felhívás, hogy keressük a gazdasági élet és a haladás értelmezésének egyéb módjait; minden teremtmény önálló értéke; az ökológia emberi értelme; az őszinte és becsületes viták szükségessége; a nemzetközi és a helyi politika súlyos felelőssége; a leselejtezés kultúrája és egy új életstílus javaslata” (16.).

Környezetünk felosztása

Katolikus óvodáinkban kiemelten fontos a teremtés védelme, egy olyan életforma megalapozása, mely a fenntartható fejlődést segíti. Azért is lényeges, mert a „Teremtett világ tevékeny megismerése” - tevékenységforma legjobb eszköze, támogatója a vallásos és erkölcsi nevelésnek is. Mivel a teremtés része az ember is, környezetünket az alábbi módon is fel lehet osztani. Ennek a rendszernek minden teremtmény része, komplex, és kiemeli az ember szerepét, felelősségét a teremtett világban.

Természetes külső környezet: levegő, víz, talaj, növények, állatok	Természetes belső környezet: egészség és az egészséges életmód, helyes napirend, mozgás, megfelelő öltözködés, táplálkozás, személyi higiénia
Ember alkotta külső környezet, épített környezet: környezetünkben működő technikai és technológiai folyamatok, épületek, anyagok, eszközök, hulladék-kezelés, fogyasztói szokások, hagyományok, közlekedési szabályok	Ember alkotta belső környezet: belső világunk, hitünk , lelki egészségünk, önértékelésünk, a családdal való kapcsolataink és társas viszonyaink, keresztény életvitelünk , konfliktuskezelésünk és tudásunk

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

Az óvodai nevelő, fejlesztő munkánk kötelező érvényű szakmai dokumentuma az Óvodai nevelés országos alapprogramja. Elengedhetetlen, hogy az óvodapedagógusok a környezettudatos életmód megalapozását az alapidokumentumban megfogalmazott alapelvek szerint végezzék. A dokumentumból az alább idézett alapelvek érvényesítése nélkülözhetetlen az eredményes nevelő, fejlesztő tevékenység érdekében az óvodán belüli és kívüli tevékenységek alkalmával egyaránt.

- A gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.
- Az óvodai nevelés gondoskodik: a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmáról, emberi értékek közvetítéséről.
- Az óvodai nevelés feladata a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége.
- Meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.
- Az óvoda segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az óvodapedagógus feladata: a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakoroltatása.
- Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje.
- Megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek szervezése.
- A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A fenntartható fejlődés érdekében az óvodapedagógus helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- Az óvodában a tanulás nem szűkül le az ismeretszerzésre.
- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A teremtett világ tevékeny megismerését, megszerettetését segítő játékok, ötletek

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység. Az élmény lelki folyamat, amellyel a személy bizonyos jelentősebb eseményeket, történéseket a saját maradandó lelki tartalmává alakít.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A játékos tevékenységszervezés kötetlenül, mikrocsoportban, az életkori és egyéni sajátosságokat, képességeket figyelme véve történik.

Az óvodai tanulási folyamatban alkalmazott hagyományos és újszerű módszerek:

- Bemutatás, magyarázat, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás dicséret, buzdítás, ismétlés, gyűjtögetés, vizsgálódás, tanakodás, hitetlenkedés, kételyébresztés, vita, kíváncsiság, bátorító megjegyzés, ráhangolódás, serkentés, érvelés, véleménynyilvánításra készítés, próbálkozás, differenciálás (óvodai élet kereteivel, célokkal, feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel, elsajátítás idejével, tempójával, munka formájával, visszajelzésekkel, értékeléssel) stb.

A környezetét és önmagát alakítani tudó ember hatékony problémamegoldó gondolkodással, megfelelő konfliktuskezelő képességgel, kreativitással, kritikai önálló gondolkodással, és magas érzelmi intelligenciával rendelkezik.

Ezeket a személyiségtulajdonságokat és képességeket a - teljesebb élet kibontakozása érdekében - mind meg tudjuk alapozni az óvodában.

Gyakorlójátékok - kísérletező tapogatózás				
témakörök				
növény	állat	víz	levegő	talaj
- Mi van a kosárban? (letakart kosárból tapintás útján kitalálni, hogy mi az?) - Ízérezékelés (bekötött szemmel találd ki...) - Termények válogatása kézzel-lábbal, halmazalkotása, csoportosítása szín, forma, méret szerint - Konyhakerti növények gyűjtése kosárba - Kukoricamorzsolás, kukoricaszemek szedegetése, rakosgatása - Fűszerek, gyógynövények szaglása	- Állatok felismertetése árnyjáték segítségével - Hangutánzás - Állati zenekar (választott állat hangjának utánzásával, óvónő a karmester) - Állatok csoportosítása, rakosgatása élőhelyük és egyéb szempontok szerint - Állatok mozgásának utánzása - Állatok hangjának felismerése - Lovacsázás	- Kísérletek a halmaz-állapotváltozással - Vízfestés - Kishajó úsztatása - Öntözgetés szabadon játékidőben. (többkevesebb, könnyebb-nehezebb) - Nyári pancsolás, öntözgetés - Mi úszik? Mi süllyed el? - Tapasztalás az esőben. (Milyen anyagok áznak át? A tócsa vizének és az ivóvíznek összehasonlítása) - Vízen oldódó anyagok	- Papírsárkány, repülő, szélforgó röptetése, próbálgatása - Vattapamacs, pingpong labda fújása –a levegő erejének megtapasztaltatása - Baba öltöztetése időjáráshoz, a levegő hőmérsékletéhez kötődően - Kísérletek a levegővel (égés táplálása, van-e súlya a levegőnek?) - A szél irányának megfigyelése, szélzsák megismertetése - Vízebe levegő fújása szívószállal - Buborékfújás	- Homokozás, különböző formák, homok sütik készítése. - Sarazás - Homok és talaj felismerése tapintással - Mezítlábas ösvény talajtakaróinak tapasztalása - Különböző talajfajták gyűjtögetése (pl. erdő, mező, vízpart, konyhakert) összehasonlítása - Agyagozás technikájának kipróbálása - Különböző (földfelszíni, virágföld, homokos) talaj vizsgálata átszítalással

Építő, barkácsoló, konstruáló játék témakörök				
növény	állat	víz	levegő	talaj
- Kiskert építése Duploból - Textil hulladékból zöldségek, gyümölcsök készítése a babakonyhába - Növények készítése gyurmából, origami technikával - Kép készítése ragasztással magvakból, falevelekből - Virágforma kirakása Pötyi játékból - Virágforma varrása - Tópart, folyópart, erdő növényvilágának építése a természetben gyűjtött kincsek felhasználásával (csigaházak, kagylók, faágak, nád, kövek.) - Csutkavár építése	- Állatkert építése Wesco téglák, építőkockák felhasználásával - Állatfigurák készítése só-liszt gyurmából - Tanya építése: dobozokból, istálló, pajta, ól készítése, állatok elhelyezése - Állatok hajtogatása origami technikával - Bábok készítése természet által elengedett kincsekből - Falevelekből állatok készítése - Magvakból állatképek ragasztása - Barkácsolás újrahasznosítható hulladékokból (PET palack, papírhenger, stb.)	- Kék színű Legoból tó építése - Folyó, tó építése kék textil, és a természetben gyűjtött kincsek (kavicsok, faágak, faháncs, kagylók, csigák) felhasználásával - Társasjáték készítése újrahasznosítható hulladékok felhasználásával a Víz világnapjához kapcsolódóan - Vizes terepasztal készítése, homok, sóder, kövek, kavicsok felhasználásával - Hajó építése nagy dobozokból, hajóút a Tiszán - Horgászós játék	- Légi közlekedési eszközök építése, barkácsolása - Léghajó készítése léggömb felhasználásával - Szélmalom készítése újrahasznosított papírból - Papírsárkány készítése és röptetése - Papírforgó készítése - Pillangóröptető készítése: pillangó hajtogatása, fonállal hurkapálcára erősítése - Papírgolyó fújása építőkockákból épített pályán - Szélzsák készítése nylon zacskóból	- Homok – víz asztalon kerttervezés, ágyások készítése - Kavicsból út kirakása - Termő doboz, florárium készítése - Homokozás, homokvár építése - Agyagtégla készítése - Magas ágyásba termőföld szállítása - Gilisztafarm készítése homok, föld, levelek rétegezésével - Építés agyagból

Szabályjáték témák																				
növény	állat	víz	levegő	talaj																
- Szőlánc gyümölcsök, zöldségek neveivel - Memória játék préselt növényekből pl.: falevél, gyógynövény - Színtkereső játék a természetben (adott színű növény keresése, gyűjtése) - Növények sorba rendezése nagyság szerint - Virághagymák válogatása, ültetése meghatározott szempontok szerint - Termések fűzése meghatározott sorrend szerint - Fuss a: • fenyőfához • tölgyfához • bokorhoz - „Én kis kertem... gyermekjáték dalok	- Szőlánc háziállatok, vadon élő állatok neveivel - Párkereső (hím, nőstény állat és kicsinye) - Találós kérdések állatokról - Társas játékok: • Állatok versenye • Csigafutam - Mozgásos játékok: • Tyúkanyó és kiscsibék • Boglya tetején • Benn a bárány • Mókusok, mókusok... - Hangutánzó játék: Liccs - loccs, mit hozott a kishajó? - Állatok csoportosítása élőhely szerint	- Sorverseny: víz hordása, gyűjtése csapatonként - Horgászat: - csak piros/kék/zöld... halat fogj ki - Célba lövés vízi pisztollyal - Társasjátékok: • Vitorlásverseny pl.: viharba keveredtél, lépj vissza x mezőt, fúj a szél, lépj előre x mezőt! • Hajó verseny: kikötőből indul a hajó, át kell érní a túlpartra. A szélirányokat pörgetik a gyerekek <table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	- Lufi fújás egyéni versengéssel - Papírhajó fújása (vitorlásverseny) - Papírrepülő röptető verseny - Pingpong labda vezetése labirintusban fújással - „Repül a, repül a” ... kezdetű játék - Illatok a levegőben. Minek az illatát érzed? Fűszerek, virágok stb. - Légzőgyakorlatok - Találós kérdések a szélről - Szél szinonimái: szavak gyűjtése (vihar, szellő, fuvallat stb.) és erősség szerinti sorba rendezése	- Társasjátékok: Talajban élő állatok, föld felszínén élő állatok - Kövek, kavicsok válogatása méret, alak szerint - Virágültetés meghatározott sorrendben. - Mit tehetünk a komposztálóba? Képek válogatása, (komposztálható, nem komposztálható) - Különböző talajok felismerése tapintással, szaglással – ki ismer fel többet? - Nyomkereső: A gyermekek elfordulnak és 2 - 3 gyermek a homokban hagyja a lábnyomát. Ki járt a homokban?

Drámajáték témakörök				
növény	állat	víz	levegő	talaj
- „Magból lesz a fa”: összegömbölyödünk apró maggá, majd fává terebélyesedünk - „Virágnylás”: körben ülünk, öklünkkel megjelenítjük a virág-bimbót. Eljátsszuk amint kinyílik és szirmaira bomlik - Fújja a szél a fákat... Faágak mozgásának utánzása a szélben - „Virágóra”: a gyerekek különböző időben nyíló virágokat személyesítenek meg. Hajnalka-reggel, pitypang-délelőtt, tulipán-délben, estike-este. Egyik gyermek a nap lesz, körbejár körülöttük, és mindenki a megfelelő időben nyitja ki a szirmait	- Állathangok és mozgás utánzása - „Libák az ólban”: állatok hangjának és mozgásának utánzása - „Hangok az erdőben”: Milyen hangokat hallunk a meseerdőben? - „Medvék a barlangban”: A medve napsütésre előjön a barlangból, felhőre nyújtózkodik, ébredszik, hópehelyre alszik tovább - „Méhek a réten”: Ha süt a nap, a kis méhecskék repkednek, de ha beborul az ég, és esik az eső berepülnek a kaptárba, egymáshoz bújnak az eső elől - Állatos mese dramatizálása	- „Nyári zápor”: vízcseppek hangjának utánzása kézzel, lábbal, lassabban, gyorsabban, halkabban, hangosabban - „A vízparton jártunk, keltünk”... Mondókára körbe járunk. Egy gyermek a takaró alá bújlik, s a hunyónak ki kell találnia, melyik gyermek nincs ott - „Pingvinek a jégtáblán”: leterítünk a földre egy takarót (jégtábla). Körülötte járkálnak a gyerekek és jelre ráállnak a takaróra. A takarót mindig kisebbre hajtjuk és így kell helyet keresni – senki nem esik ki, közös győzelem van - Hullámozás: a gyerekek körben egymás vállát fogják. Az első gyermek leguggol és lassan föláll. Mire ő visszaérkezik, a mögötte álló kezdi a guggolást	- Szellő, szél, vihar mozgásának utánozása karlendítéssel, hangutánzással - „Lufik vagyunk” (A lufik színét, mintázatát, és formáját a gyermekek találják ki. Szorosan, egymáshoz közel állunk, fogjuk egymás kezét. Nagy levegőt veszünk, és elkezdjük fújni a lufit. Ahogy nő, nagyobbítsuk a kört. Mikor elég levegőt fújtunk bele „kipukkadt a lufi” kiáltásra elengedjük egymás kezét. Leguggolunk, tapssal érintjük a földet. Durr! - Szellő, szél, vihar hangjának utánzása természet adta ritmushangszerekkel (kavics, faág stb.)	- „Hangyaboly”: szűk körben állunk a gyerekekkel egy kijelölt területen, amiben állva elférnek, de csak óvatosan tudnak mozogni, egymás ütközése nélkül. A gyerekek a hangyák, feladatuk, hogy a kijelölt tér minden pontját bejárják, de egymással ne ütközzenek akkor sem, ha akadály állja útjukat, pl. egy nagyobb kő (szék) - „Hernyótalálka”: kezünkkel, tenyerünkkel jelenítsünk meg egy hernyót. Utánozzuk a gyerekekkel az araszoló hernyót, amint néha felágaskodik, körülnéz, majd folytatja útját. Játsszuk el, amint két hernyó összetalálkozik, üdvözlí egymást, majd tovább araszol

Szerepjáték témák				
növény	állat	víz	levegő	talaj
- Piacos játék - Boltos játék - Terményáldás eljátszása - Virágvásár - Főzőcskézés különböző termékekkel - Kertészes játék - Kirándulás az erdőbe, mezőre - Tavasztündérek országa, játéka	- Állatorvosi rendelő, - Állatkórház - Kutyakozmetika - Noé bárkája, bibliai történet eljátszása - Állatkertes játék - Állatok farsangja - Cirkusz - Lovarda, lovas kocsikázás - Dzsungel felfedezése - Állatvásár	- Kutyakozmetika - Babafürdetés, öltöztetés - Utazás hajóval - Tűzoltós játék - Horgászós játék - Babakeresztelés - A csodálatos halfogás: Jézus csodájának eljátszása - Piknikezés a tóparton, folyóparton, tengerparton - Csónakázás	- „Úrhajós játék”: utazás a bolygókra - „Pilótás játék” repülők irányítása az irányító toronyból - Léghajón utazunk - Rendőrös játék: nyomozó-kutya szaglászik. (citromhéj, kömény, fahéj, mentalevél, stb.) - Utasszállító repülő fedélzetén utazunk egy másik országba - A vihar lecsendesítése: Jézus csodájának felelevenítése játékkal	- Kertészkedés, talicskázás, gereblyézés, ültetés - Virágboltos játék: segítségével föld szállítása a virágboltba. - Kis felfedezők: talaj vizsgálata nagyítóval - Játékos zenebona saját készítésű ritmushangszerekkel - Kisebb dobozok megtöltése több, kevesebb kavicssal, homokkal, földdel - Építkezés sárból, kavicsból, homokból - Szobrászkodás, kiállítás

Noé bárkája – társasjáték

Eszközök:

- játéktábla
- színes állatkártyák (minden állatból egy pár)
- dobókocka

Játékszabály:

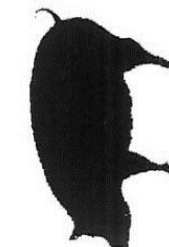
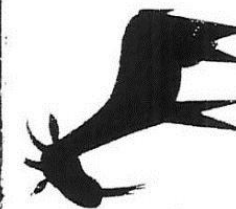
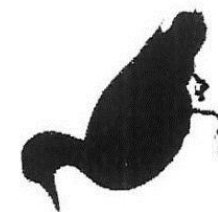
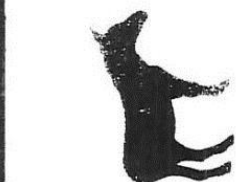
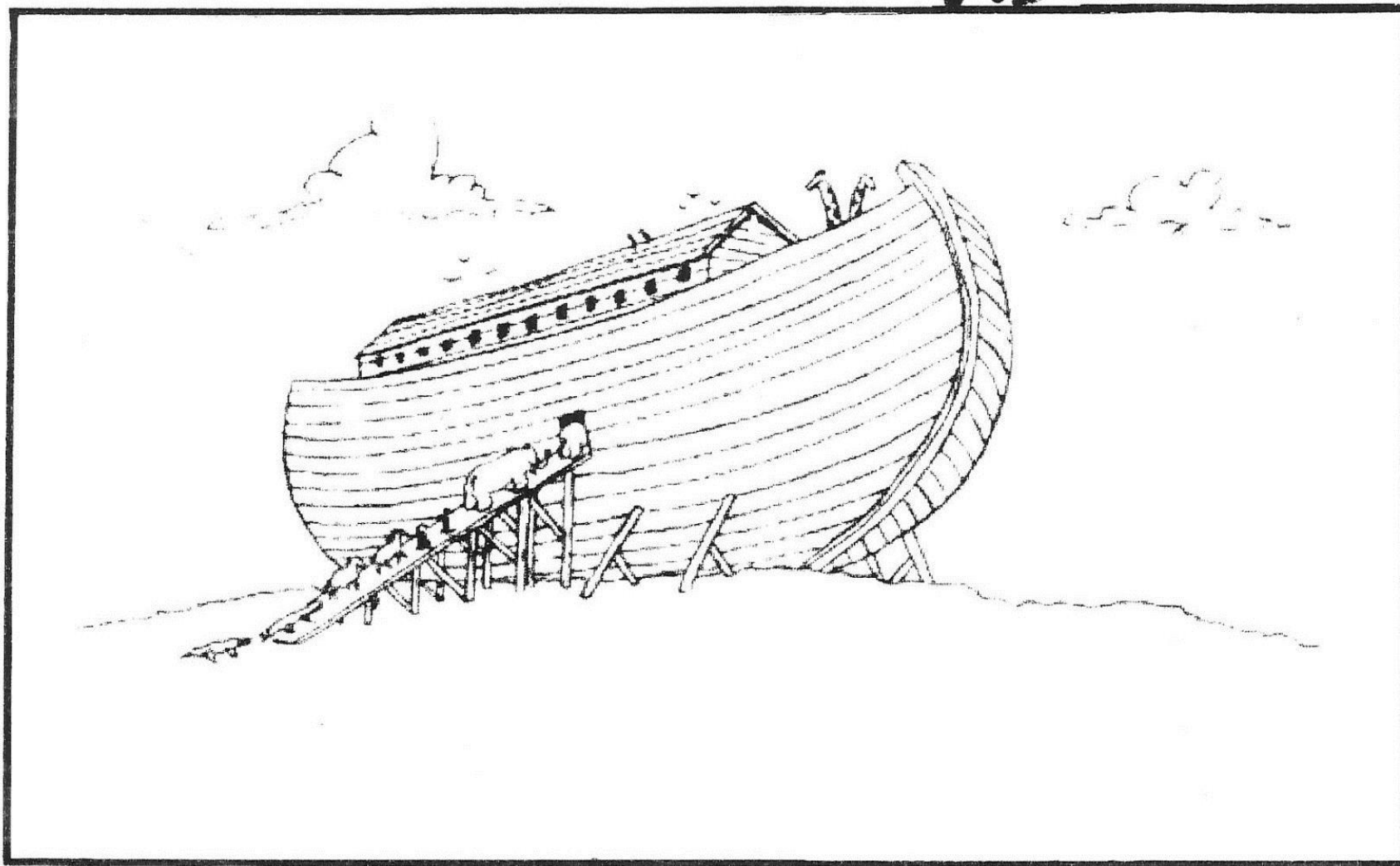
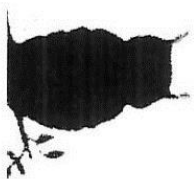
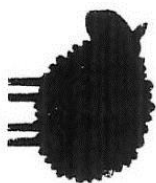
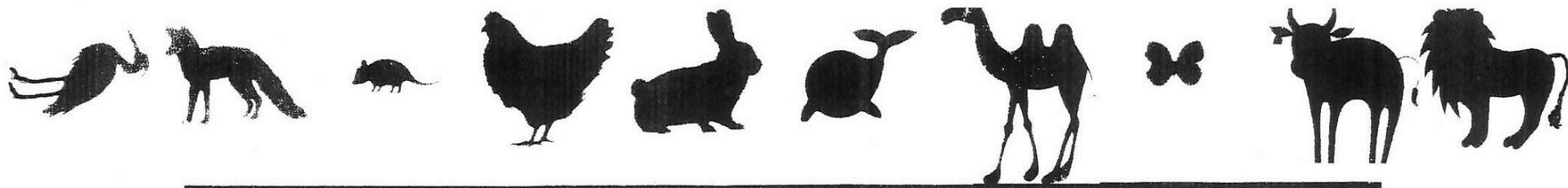
A start mezőről indulunk. A gyerekek dobnak, lépnek, és megfigyelik melyik állat árnyképe látható a mezőben. Az állatos kártyák közül meg kell keresniük az árnyképnek megfelelő állatot.

Akkor van vége a játéknak, ha minden állat a párjával a bárkában van.

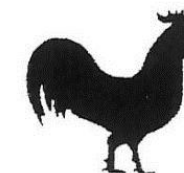
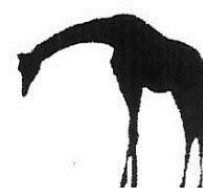
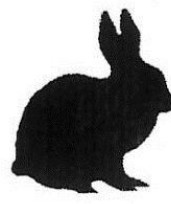
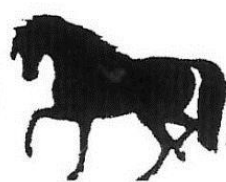
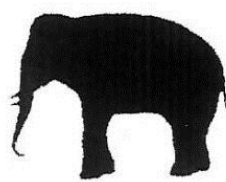
Differenciálás:

Egy-egy állat tulajdonságaira való rákérdezés.

Forrás: a társasjátékot a munkacsoport tagjai csoportmunkában készítették

START

Tisztítsuk meg a szeméttől a Tiszaligetet és környékét! - társasjáték

A társasjáték erdei óvodai kirándulás után készült. Arra a közös élményre épült, amikor a kiserdőben megláttuk a sok szemetet, amit szelektíven lehetne gyűjteni.

Eszközök: a játéktábla hagyományos méretű színes kartonból készült

- A játékhoz szelektív hulladékgyűjtő kukákat készítettünk tejfölös dobozból
- A bábuk különböző színű műanyag kupakok
- Szemetet és hulladékot ábrázoló kártyák a játéktáblán szétszórva, képpel lefelé fordítva (10-30 db a játékosok számától és képességeitől függően)
- Levél és virág formájú kártyák, kérdésekkel és találós kérdésekkel, amit felnőtt olvas fel
- 2 db dobókocka: számos, számképes.

Játékszabály: A gyerekek választhatnak, hogy melyik kockával szeretnének dobni. Amennyit dobnak, annyit lépnek.

A mezők képeinek jelentése:

Szemetes kosár: Vegyél fel egy szemetet az erdőből, a tóból, a Tiszából! Szelektáld!

Falevél: Húzz egy kártyát, válaszolj egy kérdésre! Pl.: Mit tehetünk azért, hogy kevesebb fát kelljen kivágni?

Virág: Találd ki a találós kérdést! Pl.: Sző, fon nem takács, nyolc lábával vígan jár, addig áll ő egy helybe, míg nem jön egy legyecske.

Forrás: a társasjátékot a munkacsoport tagjai csoportmunkában készítették

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTŐ

TISZTÍTSUK MEG A SZEMÉTTŐL A TISZALIGETET ÉS A KÖRNYÉKÉT!

Erdei kirándulás – társasjáték

Eszközök: bábuk, dobókocka

Játékszabály: a gyermekek dobnak a kockával, s ha valamilyen ábrára lépnek, a hozzá tartozó feladatot teljesítik, amíg célba nem érnek.

Ábrák jelentése:

Lábnym: Lépj előre kettőt!

Madáretető: Mit eszik a madár?

Kismadár: Milyen erdei madarat ismersz?

Madárlábnym: Milyen állat lábnyomára léptél?

Szemét: Szemeteltél, hármat lépj vissza!

Smiley: Csendben voltál, meghallottad a madarak énekét. Dobj még egyszer!

Szemeteszsák: Összeszedted a szemetet, hármat lépj előre!

Hóvirág: Nem szakítottad le a hóvirágot, ami védett növény. Dobj még egyszer!

Tölgyfalevél: Elfáradtál a sétában, ülj le a tölgyfa alá, egyszer kimaradsz a dobásból.

Makk: Milyen termés ez? Melyik állat szereti? Lépj előre ötöt!

Hátizsák: Ügyes voltál, mert a hátizsákodba a földről szedett „kincseket tetted” Dobj még egyszer!

Patak: Átugrottad a patakot, lépj előre ötöt!

Vadász les: Vadász lesre léptél. Milyen állatokat láthatsz onnét? Lépj előre hármat!

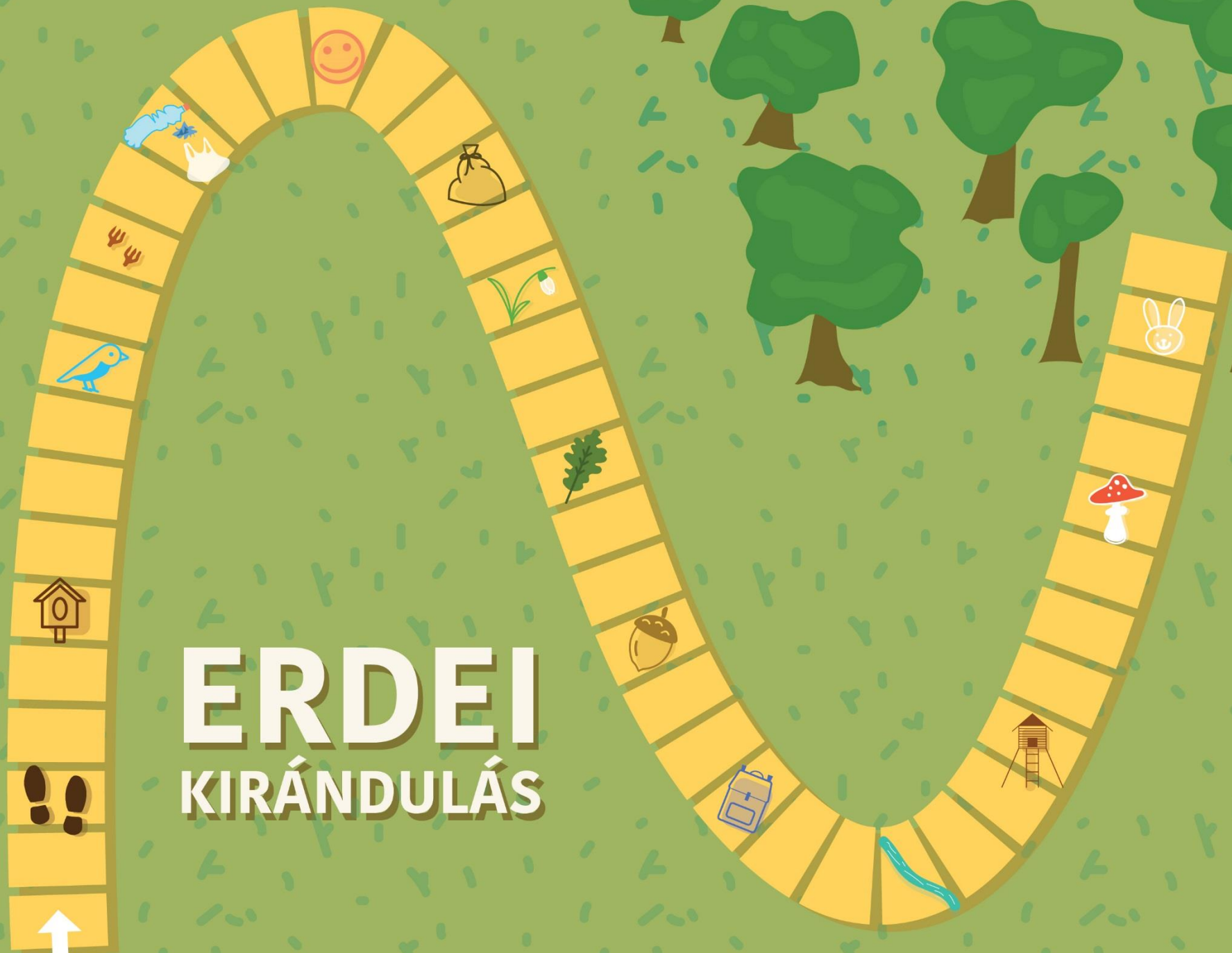
Gomba: Kerüld ki a légyölő galócát! Lépj előre kettőt!

Nyuszi: Etesd meg a nyuszt! Mit eszik?

Cél: Kértél az erdei tisztásra.

Forrás: a társasjátékot a munkacsoport tagjai csoportmunkában készítették

ERDEI KIRÁNDULÁS

Öko-dobókocka

Ferenc pápa Laudato si' enciklikája volt az inspirálója az öko–dobókocka (www.theearthcube.org) megalkotásának. Ez egy egyszerű motiváló eszköz, a nevelést és az önnevelést segítő játék. Az oldalain szereplő alapelvek arra serkentenek, hogy hatékonyabban éljünk közös otthonunkért, Földünk egészségéért és a fenntartható fejlődéséért.

Nem szabad azt gondolnunk, hogy erőfeszítéseink nem változtatják meg környezetünket, a világot. Olyan jót terjesztünk, amely hasonlóan a magvetéshez, a jövőben minden kétséget kizáróan gyümölcsöt fog hozni.

Idézet Berndt Mihály – Román Zsuzsa: Van egy dobásod! című könyvből:

„A kocka hat oldalán ezeket a felhívásokat olvashatjuk:

- Mind kapcsolatban vagyunk!
- Fedezz fel csodás dolgokat!
- Minden ajándék!
- Mosolyogj a világra!
- Csak ami szükséges!
- Itt az idő – most!

Hogyan működik az öko-dobókocka? Dobjunk vele minden nap, és próbáljuk meg az oldal üzenetét aznap valóra váltani, és meg is oszthatjuk másokkal megélt élményünket.

Mind kapcsolatban vagyunk!

Bár sokszor ez nem látszik, bolygónkon minden kapcsolatban áll mindennel: a városok, az erdők, a tengerek, a levegő... minden. Amikor valami történik az egyikkel, az körülötte érint mindenkit és mindent, akár jó, akár rossz hatásról van szó.

Néhány konkrét tanács a megvalósításhoz:

- Vegyünk helyi termékeket, így csökkenthetjük a szállítás által okozott környezetszennyezést.
- Ültessünk fát vagy virágokat a környékünkön, iskolában, munkahelyen.
- Ne szemeteljünk, mindig keressük meg a legközelebbi kukát.
- Számoljuk ki a karbon-lábnymunkat, és fogalmazzuk meg, hogyan járulunk hozzá az üvegházhatáshoz étel- és energiatermelésünkkel, energiafelhasználásunkkal és közlekedésünkkel. Aztán tegyünk kisebb-nagyobb elhatározásokat, hogy csökkentsük a lábnyomunkat.

Fedezz fel csodás dolgokat!

A világ tele van lélegzetelállító dolgokkal. Minden találkozáskor megváltozunk, új felismerésre teszünk szert, növekszik csodálatunk, szépsége kitágítja lelkünket és alázatossá tesz a természet ereje előtt. Ezek a felfedezések megragadó pillanatokkal teli utazásra, tartalmas cselekvésre és céltudatos életre hívnak minket, hatására máshogy láthatjuk a világot. A természeti jelenségek az egész emberre hatással vannak.

Hogyan tudunk a mindennapjainkban csodás dolgokat felfedezni? Néhány ötlet erre:

- Szerezz új ismereteket a környezetedről. Tanulmányozd, van-e környezetedben olyan helyi faj, amely védelemre szorul? Járj utána, honnan származik az ivóvized.
- Nyugodj meg a természet lágy ölén, üdülj fel benne!
- Nézz dokumentumfilmeket! Figyeld és értsd meg a természet szépségét és összetettségét.

Minden ajándék!

Minden ember, minden létező mások számára ajándék. Amikor felismerjük, hogy minden, ami körülvesz, valamilyen értéket közvetít számunkra, növekszik bennünk az elismerés és hála. Elkezdjük mélyen tisztelni a világot, és arra vágyunk, hogy megőrizzük, megvédjük a jövő generációk számára. A legnagyobb ajándék a másik emberrel kiépülő kapcsolat. Az ember nem tud megfelelő kapcsolatban lenni a természettel sem, ha figyelmen kívül hagyja kapcsolatát másokkal vagy Istennel.

Néhány konkrét tanács, hogyan fedezhetjük fel, hogy minden ajándék!

- Álljunk meg néha és merjünk csodálkozni. Nézzük meg a naplementét, hallgassuk a madarak énekét, érezzük, ahogy a szél végigsimítja az arcunkat, érintsünk meg egy-egy növényt, a fűvet.
- Sétáljunk egyet! Álljunk meg, nézzünk szét és keressünk egy rovar. Milyen az alakja, milyen a színe? Hol él? Milyen közegben?
- Legyünk mindenért hálásak. A napi ivóvízért, a táplálékért, a gyógyszerekért. Köszönjük meg a természetnek ezt a sok ajándékát.

Mosolyogj a világra!

Semmi sem beszédesebb a pozitív tetteknél, melyekkel igyekszünk a világot jobbra tenni!

Hasznosítsuk újra a hulladékot, újítsunk fel egy régi holmit, zárjuk el hamarabb a zuhanyt, ültessünk be virággal egy közparkot, utazzunk minél kevesebbet autóval – ezek mind „apró tettek” azonban a környezet számára jelentősek, és növelik a fenntarthatóságot. Minden tettünknek következménye van.

A pozitív gondolkodás és pozitív cselekvés olyan átfogó életszemlélet, ami továbbadható, tanítható.

Ötletek a megvalósításhoz:

- Levegőn szárítsd a ruháidat! Ezzel nemcsak pénzt takarítasz meg, hanem csökkented a karbon-lábnyomodat is, ruháid élettartamát pedig növeled.
- Használd fel a papír mindkét oldalát. Válaszd a kétoldalas nyomtatást, a piszkosakat pedig papírgyűjtőbe tedd!
- Ha elromlik, javítsd meg! Ezt megteheted elektronikai cikkeiddel és ruháiddal is, ahelyett hogy újat vennél. Ne termelj felesleges szemetet.
- Hasznosítsd újra vagy ajándékozd el használt dolgaidat. Mielőtt kidobnál valamit, gondold végig, hogyan is tudnád másképp felhasználni, vagy keress valakit, akinek szüksége lehet rá.
- Vegyél használt tárgyakat, vagy újrahasznosított anyagból készűlteket (ruhát, kartont).

Csak ami szükséges!

Hogyan élhetünk fenntartható módon a világon? Úgy, hogy csak azt használjuk belőle, amire szükségünk van az élethez. Különböztessük meg a vágyainkat a szükségleteinktől. Minimalizáljuk a földre vonatkozó negatív hatásunkat, és maximalizáljuk a pozitív hatást.

Hogyan valósíthatom meg, hogy csak a szükségeset fogyasztom?

- Kapcsold ki éjszakára a számítógépeket. Így csökkentheted az áramfogyasztásodat és a kiadásokat is.
- Kétszer is gondold meg mielőtt új terméket vásárolsz. Tényleg szükséged van új mobiltelefonra? Vagy csak lépést akarsz tartani a divattal?
- Fordíts figyelmet a kidobott ételmennyiségre. Talán túl sokat főzöl? Ki szoktál dobni ételt a hűtőből?

Itt az idő most!

Ne máshol keressük a változást, ahol vagyunk, ott cselekedjünk.

A mindennapok kicsiny környezettudatos tettei nem csak a teremtet világ iránti szeretetünk, nemcsak a következő generációk iránti felelősségünk kifejeződései, hanem saját méltóságunk megőrzésének szükséges és elengedhetetlen összetevője.

Hogyan tehetünk valamit most azonnal a környezetünkért?

- Tegyél mindennap valami apróságot, és oszd meg barátaiddal, vagy a közösségi médián keresztül. Hadd terjedjen emberről emberig a jó példád.
- Ha egyik nap nem sikerül, másnap kezd újra. A környezettudatos életvitel egyik legnagyobb ellensége, ha büntudatból vagy zavarodottságból feladod. Kezdd csak el újra!

Konkrét tettekkel mutassuk meg, hogy kötelességünk a környezetünkkel és embertársainkkal törődnünk. Ez megnyilvánulhat a természet tisztelete miatt végzett mindennapi cselekedetekben, mint például az energia- és víz- takarékoságban vagy az átgondolt hulladékkezelés gyakorlatában. Vagy abban, hogy a közösségi közlekedést választjuk, halkabban hallgatjuk a zenét lakókörnyezetünkben. De megnyilvánulhat nagyobb horderejű döntéseinkben, abban, ha átgondoljuk, hogy milyen társadalmi vagy gazdasági folyamatokat támogatunk.

Keressük-e a helyes módot arra, hogy reagáljunk a minket körülvevő világ eseményeire?”

Óvodában hogyan használjuk?

Dobjunk vele minden nap, vagy hetente és az oldal üzenetét próbáljuk megvalósítani figyelembe véve a csoport életkori sajátosságait. A faliújságra is kihelyezhetjük a szülők számára a heti/napi tevékenységi tervvel együtt. A napirendben keressünk alkalmat arra, hogy megélt tapasztalatainkat, megvalósított tevékenységeinket megosztjuk a gyermekközösségben, mélyítve ezzel a környezettudatos magatartást.

Öko-dobókocka

Tegyél közös otthonunkért!

Az öko-dobókocka oldalain szereplő alapelvek segítenek abban, hogy hatékonyabban éljünk közös otthonunkért, Földünk egészségéért és fenntartható fejlődéséért. Bátorítást adnak egyéneknek és közösségeknek, hogy gyakorlati lépéseket tegyenek környezetükért. Az EcoOne (www.ecoone.org) elnevezésű nemzetközi ökológiai és kulturális kezdeményezés olyan környezettudatos életmódot javasol, melyet több mint 180 országban követnek. Hogyan működik az öko-dobókocka? Dobj vele minden nap és próbáld meg az oldal üzenetét valóra váltani, majd oszd meg másokkal is a megélt élményed!

Íme, a kocka oldalai:

Fedezz fel csodás dolgokat!

A világ tele van lélegzetelállító dolgokkal, a legmagasabb hegycsúcsoktól az óceánok mélyén húzódó legmélyebb árokig. Emberek, állatok, növények, rovarok, mikrobák, talajfajták, sziklák, folyók, tavak, vízesések rendkívüli változatossága, melyek arra várnak, hogy felfedezzük velük. Minden felfedezéskor megvilágosunk, új felfedezésekre teszünk és alkotásról tesz a természet ereje előtt. Ezek a felfedezések megmagadó pillanatokkal teli utazásra, tartalmas cselekvésre és céludatos életre hívnak mindeket! Ma milyen egyedülálló természeti jelenséggel ismerkedsz meg, amelynek hatására máshogy fogod látni a világot?

Csak ami szükséges!

Hogy élhetünk fenntartható módon a világon? Úgy, hogy csak azt használjuk belőle, amire szükségünk van az élethez. Mint ahogy a fa csak annyi vizet és tápanyagot vesz fel, amennyivel képes növekedni és gyümölcsöt teremni, mi is kiülbözteszük meg a vágyainkat a szükségleteinkről. Minimalizáljuk a földre vonatkozó negatív hatásunkat, és maximalizáljuk a közös előírázható változást!

Minden ajándék!

Minden ember, minden létező mások számára ajándék. A napfényben ragyogó fény – ajándék! A csillagok vízbe esése futó patak – ajándék! A kusza tanuló kisbaba – ajándék! Amikor felfedezjük, hogy minden, ami körülvesz, valamilyen érteket közvetít számunkra, növekszik bennünk az elismerés és hála. Elkezdjük mérlegelni a világot, és arra vagyunk, hogy megőrizzük, megvédjük a jövő generációk számára. Te miképp vagy ajándék a körülötted lévő és a környezet számára? Vannak-e ajándékok, amelyeket nem veszel észre?

Fedezz fel csodás dolgokat!

Csak ami szükséges!

Mind kapcsolatban vagyunk!

Mosolyogj a világra!

Itt az idő – most!

Hányszor mondtuk már: „Majd holnap megcsinálom!” – és sosem tettük meg? Minden pillanatot használj fel arra, hogy a kis változásokat megéldd! A világ nem várhat tovább azért, mert mi halogatunk! Ne másra keresd a változást, ahol vagy, ott cseledd!

További információ: www.TheEarthCube.org • www.fokolare.hu
Kiadja: Új Város Alapítvány

Itt az idő – most!

Mind kapcsolatban vagyunk!

Bár sokszor ez nem látszik, bolygónk minden kapcsolatban áll egymással: a városok, az erdők, a tengerek, a levegő... Minden. Amikor valami történik az egyikkel, az érinti körülötte mindenkit és mindent, akár jó, akár rossz hatással van sző. Amikor valami nem egészséges, körülötte minden megszervezi ezt: gondolkodik egy lángoló erdőre, egy szennyezett patakra, egy lecsúsztatott hegyoldalra. Ilyenkor gyakran a legsérülékenyebb fészti a legmagasabb árat. Hogyan látod magadot a téged körülvevő világgal kapcsolatban? Mit tehetnél ma azért, hogy ez a kapcsolat erősebb és valóságos legyen?

Mosolyogj a világra!

Semmi sem beszéldebb a pozitív tetteknél, melyekkel igyekszünk a világot jobbra tenni! Hasznosítsuk újra a hulladékokat, üljünk fel egy régi holmit, zárjuk el hamarabb a zuhanyt, illessünk be virággal egy közparkot, utazzunk minél kevessebb autóval – ezek mind „apró tettek”, azonban a környezet számára jelentősek, és növelik a fenntarthatóságot. Minden tettünknek következménye van! Ne csak gondolatban légy támogatója a környezetvédelemnek, hanem mozdulj, és lásd meg az ebből fakadó csodás dolgokat!

Óvodán kívüli tevékenységi lehetőségek tartalma

Az óvodán kívül szervezett helyszíni tevékenységek/foglalkozások témáját a település adottságai, lehetőségei kínálják számunkra. Megszervezésükre és megvalósításukra ugyanazok a szakmódszertani alapelvek érvényesek, mint az óvodában szervezett tevékenységekre. Ahol tehát a megfigyelés és beszélgetés módszere dominál, nem nagyon várhatjuk, hogy élményt jelentsen a gyermekek számára. Az alább felsorolt ötletek között sokszor szerepel a „megismerés” szó, ami az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével, játékos cselekedtetést, felfedeztetést jelent.

Néhány ötlet a teljesség igénye nélkül a természeti és társadalmi témák közül:

- Épített környezet megismerése
- Közlekedés megfigyelése, gyakorlása
- Kirándulások, túrák, terepséták: természeti környezet felfedeztetése
- Erdei óvodai program
- Tanösvények tevékenységi lehetőségeivel tapasztalatszerzés
- Gyógynövények gyűjtése, majd feldolgozása az óvodában
- Növény és állatmentő programokba való bekapcsolódás
- Iskola, bölcsőde meglátogatása
- Nemzeti parkok értékeinek megismertetése
- Üzemlátogatásokon végigkísérni hogyan készül egy termék
- Részvétel a helyi vagy országos környezetvédelmi tevékenységben
- Munkahelyek, foglalkozások megismerése, kipróbálása
- Üzletekben a vásárlási szokások és viselkedési formák alakítása
- Régi mesterségek megismertetése
- Hagyományok megismertetése
- Gyűjtemények
- Múzeumok, tájházak látogatása a település múltjának megismerése érdekében
- Házi gazdaságok bemutatása
- A település jellegzetességei (természeti, társadalmi)
- Zarándokhelyek a közelben
- Templomok a településen
- Piac, vásárlási szokások
- Könyvtár
- Faiskola megismerése, faültetés fontossága, munkafolyamatok kipróbálása, facsemete vásárlása az óvoda udvarára
- Biogazdaság megismertetése
- Kertészet, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés
- Hulladék szállítás, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás
- Szegények segítése, bekapcsolódás a Karitászt tevékenységébe
- Idősek segítése, idős otthonok látogatása, ajándékozás gyermekműsorral, gyermekek által készített ajándékkal

Tanösvény

Kiss Gábor megfogalmazása szerint „a tanösvény a környezetismereti bemutatóhelyek egyik típusa. Olyan tematikus útvonal, ahol az érintett terület természeti és kulturális (kultúrtörténeti) öröksége állomáshelyekhez kötődően, általában táblák és/vagy kiadványok segítségével kerül bemutatásra, így a látogatók részéről önálló, aktív ismeretszerzést tesz lehetővé” (Kiss, 2007. 12. o.).

A tanösvény fontos szerepet tölthet be a fenntarthatóságra nevelésben amennyiben a gyermekek tevékenykedhetnek, felfedezhetnek és élményhez jutnak. Cél a tanösvény bejárásával, az ott végezhető felfedezésekkel a „minden mindennel összefügg”, és minden élőlénynek szerepe van a természetben - elve alapján komplex, rendszerszemléletű ökológiai látásmód megalapozása. Feladatuk a komplexitás érvényesítése a természetben játszható érzékenyítő játékokkal, tevékenységekkel.

A témák feldolgozására Vásárhelyi Tamás a következő szakaszokat ajánlja („Nyomozás - életnyomok alapján, terepen” című előadása):

„A látogatás előtt – 1. tanítási szakasz:

Kérdéseket generáló tevékenységek – Ébressz kíváncsiságot!

A látogatás előtt – 2. tanítási szakasz:

Aktív kutatás – Javasolj hipotéziseket vagy előlegezett magyarázatokat.

A látogatás – 3. tanítási szakasz

Kreativitás – Gyűjts adatokat, bizonyítékokat megfigyelés útján.

A látogatás után – 4. tanítási szakasz:

A látottak különböző szempontok szerinti megbeszélése – Mit láttál, hogyan értelmezed?

A látogatás után – 5. tanítási szakasz:

Bemutatás – Ismertesd a felfedezéseket, magyarázatokat másokkal.”

Magyarországon egyre több a tanösvény, de nincs minden településen, sőt a legtöbb óvoda közelében sem. Még kevesebb azoknak az óvodáknak a száma, ahol a játszókertben tanösvényt tudtak kialakítani.

A környezettudatos magatartás formálása és a tevékenységi lehetőségek gazdagítása érdekében, egyszerű eszközökből (papírból készült táblák, képek, stb. a témától függően) mobil formában az óvoda udvarán is ki lehet alakítani tanösvényt.

Az előkészítő szakasz a tervezés, a cél kijelölése, tematika kidolgozása, állomáshelyek és az útvonal kijelölése, eszközök és állomások számának meghatározása. Fontos szempont a tervezésnél – mivel óvodás korosztálynak készül –, hogy a tanösvény bejárásának időtartama is megfelelően az életkori sajátosságoknak.

A tanösvény kezdődhet egy indítótáblával, melynek funkciója az érdeklődés felkeltése és a tájékozódás. Az indítótáblára rákerülhet a tanösvény neve, állomások száma, tartalma, térképe egyszerű ábrákkal. A lényeg, hogy hívogató, érdekes és esztétikus legyen! A motiváció minden állomáshely kialakításánál fontos szempont. A több érzékszervet igénybe vevő játékos cselekedtetés, komplexitás, a felfedezés élményének biztosítása, az újszerűség és interaktivitás alapvető szempont a tartalmi kidolgozásnál. A komplexitáshoz tartozik, hogy a játékos megismerés során fenntarthatósággal kapcsolatos információk, feladatok is szerepeljenek az állomások között.

A PROJEKT CÍME: **Szent Ferenc - óvodánk védőszentje***

IDŐTARTAMA: 2017.10.16 – 2017.11.03.

CÉLJA: Az óvodánkhoz, a csoportunkhoz tartozás örömeinek megéreztetése közös élményeket nyújtó tevékenységek segítségével. Közvetlen természeti környezet növény- és állatvilágának felfedeztetése. Óvodánk védőszentjének sokoldalú megismerése.

Szervezési feladatok: Templomlátogatás megszervezése, a Teremtés hetével kapcsolatos egyeztetések a programot segítő szülőkkel és a többi csoporttal, közös Lelki percek, megfigyelések, felfedezések óvodánk közvetlen környezetében.

Élmények, tapasztalatok: Szent Ferenc teremtésvédelmi hét eseményei: Templomi megnyitó, tanösvényünkön feladatok megoldása, solymász bemutatója, madárgyűrűzés megismerése, élmények megjelenítése alkotásokban, kiállítás rendezése óvodánk aulájában.

Mit gyűjtünk? Őszi termések, őszi falevelek, különböző magok (búza, mustármag, kukorica), dobozok, papírok, fényképek, képek óvodánkról, óvodai emlékekről, Szent Ferencről.

Módszerek: megfigyelés, beszélgetés, magyarázat, gyakorlás, bemutatás, kísérletezés, segítségnyújtás, buzdítás, dicséret, motiválás, cselekedtetés, vizsgálódás, játékoság, differenciálás

KEZDEMÉNYEZETT JÁTÉKTÉMAK: Újrahasznosítható félkész anyagokból óvoda, erdő, folyó, híd kialakítása; szerepjátékok; vendégvárás; Tőépités, betelepítés vízi állatokkal; Labirintusépités-bejárás; Madaras társasjáték; Levélmemória játék;

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Testi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Nagymozgások és mozgáskoordináció fejlesztése állatok mozgásának utánzásával	Mozgáskoordináció fejlesztése, térészlelés fejlesztése	Finommotorika fejlesztése építéssel, barkácsolással

Szociális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Bizalomkapcsolat építése: felnőtt- gyermek között, érintkezési szokások gyakorlása	Társas kapcsolatok kialakulásának segítése, szerepmegosztásra ösztönzés	Egymásra való odafigyelés, segítőkészség alakítása az újonnan érkezőkre figyelés

Verbális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Beszédkedv felkeltése beszélgetéssel, beszélgetés kezdeményezésével	Beszédkedv fokozása élményeik elmondásával	Verbális képességek fejlesztése udvarias szófordulatok alkalmazásával

Értelmi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Vizuális és taktilis percepció fejlesztése az anyagokkal való ismerkedés közben	Vizuális percepció, emlékezet fejlesztése a memóriajátékkal	Problémamegoldó képesség, kreativitás fejlesztése építéssel, matematikai összefüggések

LELKI PERCEK, BIBLIAI TÖRTÉNETEK TÉMÁI:

- Mustármag a mi óvodánk neve: Példabeszéd a Mustármagról, Óvodánk védőszentje és példaképünk Assisi Szent Ferenc. Óvjuk a teremtett világot!
- Közösség: család- csoport- óvoda. Imádkozzunk együtt! – vendégünk a másik csoport.
- „Köszöntött az angyal” – ima. Október a Szűzanya hónapja

FEJLESZTÉSI FELADATOK**Testi képességek**

I. szint	II. szint	III. szint
Nagymozgás fejlesztése a mimes játék kivitelezése során	Finommotorika fejlesztése egyszerű, játékos mozdulatok utánzásával	Szem – kéz koordináció fejlesztése a liturgikus eszköz előkészítésével

Szociális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Érzelmek, motivációk fejlesztése, a Lelki percekkel kapcsolatos szokások kialakítása	Az összetartozás élményének átélése Assisi Szent Ferenc történet eljátszásakor	Érzelmek, motivációk fejlesztése beszélgetésekkel

Verbális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Ismerkedés imákkal, énekekkel: Én Istenkém..., Csillagoknak teremője...(Jézus hív és vár), Ki teremtette...(Isten szeret...)	Ismert imák felidézésével, elmondásával példaadás a helyes artikulációval történő szövegmondásra	Összefüggő, folyamatos beszéd fejlesztése imaszándék felajánlásával, érzelmek kifejezésére ösztönzés

Értelmi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Figyelemkoncentráció fejlesztése imák, énekek végighallgatásával, kísérő mozdulatok megfigyelésével	Figyelemkoncentráció fejlesztése imák, énekek mondogatásával, kísérő mozdulatok utánzásával	Figyelemkoncentráció, emlékezet fejlesztése imák, énekek önálló ismétlésével, mozdulatok utánzásával

VERSELÉS, MESELÉS TÉMÁI:

Ölbeli játékok, népi rigmusok: Höc, höc katona, Gyí, paci paripa; Népi mondókák: Egy üveg alma..., Dombon török..., Két kismadár...; Versek: Weöres Sándor: Barangoló, Csanádi I.: Mókusfütyös, Mesék: A brémai muzsikások – Közmondás: Sok lúd disznót győz! A kiskondás (népmese) Közmondás: Próbára szerencse!

FEJLESZTÉSI FELADATOK**Testi képességek**

I. szint	II. szint	III. szint
A nagymozgás fejlesztése mesehallgatási szokások kialakításával (törökülés), verset kísérő mozdulatokkal	Szem – kéz koordináció fejlesztése kézmozdulatok utánzásával: csipegetés, szitalás, lovaglás	A nagymozgások és a téri tájékozódás fejlesztése mese eljátszása közben, finommotorika fejlesztése

Szociális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Irodalmi élmények iránti igény felkeltése mesehallgatás kezdeményezésével	A közösségi érzés formálása közös verseléssel. Akarati tulajdonságok fejlesztése: egymás türelmes kivárása	Az összetartozás élményének átélése a mimes játékok megvalósítása során

Verbális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Beszédfejlesztés a mondókák helyes hangsúlyozással történő elmondásával. Szókincsbővítés: kóró, tehén, falu, stb.	Aktív és passzív szókincs fejlesztése az új szavak megismertetésével (krajcár, kemence, malom, szekér)	Metakommunikációs képességek fejlesztése a vers mimes játékkal történő bemutatásával és annak értelmezésével

Értelmi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
A figyelemkoncentráció fejlesztése a mesék végighallgatásával	A képzelet, fantázia, a reprodukciós készség fejlesztése mesehallgatással, a mese eljátszásával	Emlékezet, belső képi világ, fantázia fejlesztése a vers, mese nyelvi kifejezőmódjának leképzésével, átélésével

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC TÉMAI:

Ölbeli játékok, mondókák: Áspis kerek... Hüvelykujjam almafa... (Éno. 37.) Cicuska, macuska (Éno./11.) Töröm, töröm... Kiskertemben az ürge... (Éno.44.) Erre kakas... (Éno.26.) Fáj a kutyámnak... (Éno.30.)

Énekes játékok: Cicukám kelj fel... (Éno. 62.) Csigabiga told ki... (Éno.63.) Tekeredik a kígyó... (Éno. 109.) Kiszáradt a diófa... (Éno.104.) Ha én cica volnék... (Éno.163.)

Zenehallgatás: A part alatt...; (T23) Napfivér; Prokofjev: Péter és a farkas

FEJLESZTÉSI FELADATOK**Testi képességek**

I. szint	II. szint	III. szint
Nagymozgás fejlesztése az egyenletes löktetés helyben történő érzékelésével	Nagymozgás fejlesztése járás közben végzett egyenletes mozdulatokkal	Nagymozgás fejlesztése járás közben mérsékelt térdemeléssel

Szociális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Az énekléssel, mondókázással kapcsolatos szokások kialakítása	Pozitív érzések keltése, közösségformálás a közös énekléssel, játékkal	A közös éneklés, játék során egymásra figyelés fejlesztése

Verbális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Beszédfejlesztés a mondókák helyes hangsúlyozásával	Beszédtempó tartása a többszöri ismétlések során	Beszédértés fejlesztése: a kör fogalmának megértése körben járás közben

Értelmi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Zenei megfigyelőképesség (halkabb, hangosabb) fejlesztése az egyenletes löktetés érzékelésével	Zenei megfigyelőképesség fejlesztése az egyenletes löktetés érzékelésével	Zenei emlékezet fejlesztése az ismert mondókák, dalok felelevenítésével

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA TÉMÁI:

Őszi levelek préselése, ragasztása – levélképek készítése – levélnyomatok készítése, satírozás, őszi fa barkácsolása színes lap és papírhenger felhasználásával; Őszi fák parafa dugó nyomattal;

Őszi termésekből barkácsolás: gesztenyefigurák, gesztenyefüzér, magszórással képalkotás;

Felületfestéssel a Mi óvodánk elkészítése dobozokból;

Gyurmázás technikájának elsajátítása, anyag megtapasztalása, sodrás, gömbölyítés, gyúrás, maggal díszítés

Teremtésvédelmi hét kiállítására az alkotások összegyűjtése, kiválogatása (mindenkitől egy alkotás) a gyermekek segítségével;

FEJLESZTÉSI FELADATOK**Testi képességek**

I. szint	II. szint	III. szint
Finommotorika fejlesztése az eszközök előkészítésével, használatával, helyes eszközfogás gyakorlása, tudatosítása	Finommotorika fejlesztése őszi termésekkel való tevékenykedés közben	Térérzékelés fejlesztése térbeli formák készítésével, gyurmázással

Szociális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
A társas magatartás és együttműködő képesség fejlesztése a tevékenykedés során, és az együttműködést igénylő feladatok megoldásával	A társas magatartás, az alkalmazkodás fejlesztése a tevékenykedés során jelentkező alkalmazkodást igénylő helyzetek megoldásával	A társas magatartás, az együttműködő képesség fejlesztése a tevékenykedés során a másik segítése belső igényre alakulásának motiválásával

Verbális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
A verbális kommunikáció fejlesztése párbeszéd kezdeményezésével	Szókincsbővítés: gyurmázási technikák megismertetésével (gömbölyítés, hengerítés,...)	Az összefüggő, folyamatos beszéd fejlesztése az egyéni elképzelések elmondásának motiválásával

Értelmi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
A vizuális és taktilis percepció fejlesztése gyurmázás során gyúrás, nyomkodás során az anyag megtapasztalásával	A vizuális, a taktilis percepció fejlesztése gömbölyítéssel, hengerítéssel	Vizuális, a taktilis érzékelés és a keresztcsatornák fejlesztése síkban és térben történő kreatív ötletek kivitelezésével

MOZGÁS TÉMÁI:

Futógyakorlatok egyéni versengéssel, támaszugrás padon. Játék: Gyertek haza....futójáték

Csúszás, mászás eszközcsúsztatással. Mélyugrás jelölt sávba, Játék: Ki meg be házas fogó

Kúszás, mászás, kétkezes alsódobás. Játék: Találd meg a házad! futójáték

FEJLESZTÉSI FELADATOK**Testi képességek**

I. szint	II. szint	III. szint
Nagymozgás fejlesztése járással, futással, kúszással, mászással	Szem- kéz, szem-láb koordináció fejlesztése sávokban történő mozgással	Szem- kéz koordináció, és ügyesség fejlesztése dobással Egyensúlyérzékelés fejlesztése emelt felületen

Szociális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Közösségi érzés, egymásra figyelés alakítása a közös mozgás élményével. Szabályokkal való ismerkedés	Egymáshoz való alkalmazkodás. Kisebb társaikra legyenek figyelemmel, pl. mozgásos játékok. Szabálytudat alakítása	Szabálytudat erősítése a játékszabályok elmondásával

Verbális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Beszédértés fejlesztése: Rajta! Állj! Tovább! Föl, előre, oldalt, mögött, előtt	Beszédfigyelem alakítása, Szókincsbővítés: előtt, mögött, körül, törzsfordítás	Beszédfigyelem alakítása, A szabály elmondásával a mondatokban történő beszéd gyakorlása

Értelmi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Testséma fejlesztése: testrészek mozgatása, megérintése Alaklítás fejlesztése: körforma bemozgásával	Testséma fejlesztése: térirányok és oldaliság gyakorlása Alaklítás fejlesztése: kis és nagy körforma bemozgásával. Oldaliság: jobb és bal	Testséma fejlesztése: Testzónák alakítása kör felé, ill. háttal fordulással. Oldaliság: jobb és bal Izommozgás érzékelés fejlesztése: talpforma csúsztatásával és talpizmok mozgatásával

TEREMTETT VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE TÉMÁK:

Óvodánk közvetlen környezetének megismerése, tapasztalatok szerzése: épített és természetes kincseink. Tisza part, Tiszaliget, Tiszavirág híd, Tiszai hajósok tere, Templomtér, Rózsakert; A „Mi fánk” folyamatos megfigyelése a Tisza parton; Rácsodálkozás az évszak színeire, szépségére, amit Mennyei Atyántól kaptunk. Ismerkedés a körülöttünk lévő állat és növényvilággal, gyűjtögetés a természet elengedett kincseiből; Látogatás, vásárlás az őszi piacon; Teremtésvédelmi hét, erdei óvoda élményeinek feldolgozása. Betakarítás bio kertünkben. A megtermelt, ill. piacon vásárolt zöldségfélék, gyümölcsök feldolgozása, (gyümölcssaláta, répatorta készítése). ÖKO – kocka megismerése, használata a mindennapokban. Hazánk vadvilága, és háziállatok – természetfilm vetítés; Rovarmelegedő, gilisztafarm, sünlak készítése falevelekből.

FEJLESZTÉSI FELADATOK**Testi képességek**

I. szint	II. szint	III. szint
Nagymozgások, összerendezett mozgás fejlesztése a séták során, dió, makk, gesztenyeszedés közben, kerti munkák alkalmával. Nagymozgás fejlesztése állatok mozgásának utánzásával	Finommotorika fejlesztése gyümölcsök, zöldségfélék válogatásával, tisztításával	Finommotorika fejlesztése gyümölcsök, zöldségfélék feldolgozásával, darabolásával gyümölcssaláta, répatorta készítése közben

Szociális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Társas magatartás, közösségi szokások alakítása az együttmozgás szabályainak megismertetésével	A másikra való odafigyelés belső tulajdonsággá válásának segítése	Egymásra való odafigyelés tudatos alkalmazása

Verbális képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Beszédértés fejlesztése termékek, fák képről történő azonosítása közbeni beszélgetéssel	Szókincsbővítés szelenergiával, hulladékhasznosítással kapcsolatos kifejezések megismertetésével	Matematikai kifejezések használatára ösztönzés: több, kevesebb, ugyanannyi. Nyelvi kifejezőkészség fejlesztése véleménynyilvánításra ösztönzéssel

Értelmi képességek

I. szint	II. szint	III. szint
Összehasonlítás, termékek, gyümölcsök, zöldségfélék válogatása közben	Gondolkodás, logikai műveletek fejlesztése, összehasonlítással Kísérletező kedv felkeltése	Állatos képek válogatása során több szempont szerinti csoportosítás, ok – okozati összefüggések megállapítása

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK:		
Önkiszolgáló tevékenységek: öltözködés sorrendje, terítés, helyes eszközfogás, fogápolás;		
Közös rendrakás a csoportszobában, játékok helyének megismertetése, tudatosítása;		
Naposi tevékenységek: asztalterítő lehelyezése, terítés rendje, szalvétahajtogatás;		
Kiskertünk gondozása: terméseink (paradicsom, sárgarépa, fűszernövények) betakarítása, feldolgozása, a zöld hulladék komposztálása		
FEJLESZTÉSI FELADATOK		
Testi képességek		
I. szint	II. szint	III. szint
Szem- kéz koordináció fejlesztése közös rendrakással	Finommotorika fejlesztése szalvétahajtogatás megismerésével	A közös együttműködés során munkatempó alakítása, Dinamikus munkavégzés gyakorlása
Szociális képességek		
I. szint	II. szint	III. szint
Rendrakás szokásának kialakítása, szokásismeret fejlesztése, munka megszerettetése	Rendszeret alakítása, közösségi szokások tudatosítása, naposság örömeinek átélése	Együttműködés, feladatmegosztás fejlesztése, felelősségtudat erősítése. Örömteli, önálló munkavégzés. Kisebb gyermekek segítése
Verbális képességek		
I. szint	II. szint	III. szint
Beszédértés fejlesztése az instrukciók meghallgatásával, a kérdésekre történő válaszadással	Szókincsbővítés kerti munka közben: betakarítás, talaj előkészítés, szerszámok nevei, tevékenységek	Beszédfigyelem alakítása egymás meghallgatásával, a megismert szavak használatára ösztönzés irányított kérdésekkel
Értelmi képességek		
I. szint	II. szint	III. szint
Játékeszközök, ruhák, használati eszközök helyének megfigyeltetése, szabályok tudatosítása	Vizuális emlékezőképesség a tárgyak helyeinek felidézésével Szabályok utasítás utáni alkalmazása segítségadással	Problémamegoldó képesség fejlesztése az önálló munkavégzéssel, ítéletalkotásra ösztönzés

*A projektet a Szolnoki Mustármag Római Katolikus Óvoda nevelőtestülete készítette.

Teremtett világ tevékeny megismerése tevékenységforma terve*

A tevékenység tartalma: Óvodánk természeti környezetének megismerése: a Tisza part teremtett növény – és állatvilága

Helyszíne: Tisza part

Korcsoport: vegyes (3 - 7 éves)

A tevékenység előzményei: Óvodánk társadalmi környezetének megismerése

A tevékenység célja: A közösen átélt élményekkel a gyermekközösség erősítése, óvodához, csoporthoz kötődés támogatása, teremtésvédelem szükségességének felismertetése

A tevékenység feladatai:

Nevelési feladat: a természethez, óvodához fűződő érzelmi viszony erősítése, közösségi magatartás és a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

Didaktikai feladatok: motiválás, témakör bevezetése, ismeretbővítés, ismétlés, gyakorlás

Készségek, képességek fejlesztése:

I. szint: rácsodálkozás a természet szépségeire, a sokszínűség, szépség felfedeztetése

II. szint: a madarak, növények életének és az időjárás viszonyának felfedeztetése

III. szint: a növények ápoltságának, a madarak, növények és az időjárás viszonyának felfedeztetése, becslés, növények, állatok védelme, összehasonlítás, megkülönböztetés, számosságok összehasonlítása felfedeztetése.

A tevékenység munkaformája: egyéni, kiscsoportos és frontális munka

Alkalmazott módszerek: szemléltetés, magyarázat, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, dicséret, buzdítás, gyűjtögetés, ismétlés, vizsgálódás, tanakodás, kétely ébresztés, véleménynyilvánításra készítés, problémamegoldás

Alkalmazott eszközök: természetvizsgáló hátizsákok, látcsovek, kosarak, nagyítók, növény - és állathatározó, fényképezőgép

A tevékenység felépítése, lépései	A fejlesztés módszerei, eszközei, munkaformái
I. Feltételek megteremtése - Eszközök összekészítése 2-3 gyermek segítségével, oldott légkör, jó hangulat kialakítása. Öltözködés, időjárás összefüggésének megbeszélése, emlékeztetés	Módszer: megbeszélés, beszélgetés, gyakorlás, buzdítás, bátorítás, dicséret, differenciált pozitív értékelés Eszközök: Látcsovek, kosarak, nagyítók,

a nyárra. Az évszak megnevezése.	növény - és állathatározó, fényképezőgép Munkaforma: kiscsoportos, csoportos
II. A tevékenység logikai lépései: - Elmúlt alkalom felidézése, rácsodálkozás a változásokra (alig van levél a fákon, sokkal hidegebb van, stb.). Mit veszünk észre a szemünkkel? Mit érzünk a bőrünkön? Változtak-e az illatok? Ha megtapintunk egy lehullott levelet, mit érzékeltek? Ujjainkkal utánozzuk, hogyan hullnak a levelek. - Teremtett növényvilágban bekövetkezett változások: ok –okozati összefüggések feltárása gondolkodtató, rávezető kérdésekkel. A nyári időjárás felidézése „Mire gondoltam?” barchoba játékkal. Milyenek voltak akkor a növények? Mit gondoltok, miért? Milyen most az időjárás? Mit gondoltok, miért hullottak le a falevelek? 1. csoport: ismeretlen fák, bokrok meghatározása a növényhatározóval 2. csoport: lehullott levelek, termések gyűjtése a természetsarokba Közös (két csoportban): A Tisza part tisztaságának megfigyeltetése. Kik gondozzák a növényeket? Mi hogyan tudunk vigyázni rá? - Matematikai tartalmú tapasztalatok: fák vastagságának összehasonlítása, megmérése (hány gyermek tudja átölelni?). Alacsonyabb, magasabb megfigyeltetése. Kinek van több gesztenyéje – becslés, számlálás.	Módszer: szemléltetés, beszélgetés, vizsgálódás, véleménynyilvánításra késztetés, értékelés, differenciálás a kérdésekkel, tempóval, idővel, értékeléssel. Értékelés lehetséges szempontjai: pontos emlékezet, aktivitás, bátor véleményalkotás, helyes válaszok, szép megfogalmazás Munkaforma: két kiscsoportos és egyéni Módszer: vizsgálódás, próbálkozás, megfigyelés, játékos gyakorlás, véleménynyilvánításra késztetés, gyűjtögetés, tanakodás, differenciálás célokkal, módszerekkel, eszközökkel, visszajelzéssel, kérdésekkel, értékeléssel Eszközök: kosarak, nagyítók, növényhatározó, fényképezőgép, termések, levelek Munkaforma: egyéni, páros és csoportmunka

- Közös (két csoportban): Teremtett állatvilág megfigyeltetése: feketeterigó, veréb, varjú, galamb. „Két kismadár” – népi mondóka - 1. csoport: A természet változása és a madarak élete közötti összefüggés megkeresése gondolkodtató kérdésekkel - 2. csoport: Madarak mozgásának utánzása - Közös: Madarak védelme: Miért jó, hogy itt élnek a parkban? Mit tudunk tenni, hogy itt maradjanak? Bogarak megfigyeltetése nagyítóval: testrészei, mozgása, életmódjuk és az időjárás összefüggése. Rovarmelegedő készítése falevelekből párokból.	Értékelés lehetséges szempontjai: összefüggések felfedezése, beleélés, mozgásutánzás, kitartás, érdekes, egyedi kivitelezés, munkamegosztás, egymás közötti kommunikáció Módszer: megbeszélés, vizsgálódás, megfigyelés, véleménynyilvánításra készítés, tanakodás, gyűjtögetés, tanakodás, beszélgetés, felfedezés, differenciálás Munkaforma: egyéni, páros Eszköz: nagyítók, falevelek
III. A tevékenység lezárása, átvezetés más tevékenységekbe „Mókuszok ki a házból” - játék	Módszer: játékos cselekedtetés, buzdítás, hibajavítás példaadással, értékelés lehetséges szempontjai: gyorsaság, ügyesség, szabály betartása, figyelem Eszköz: a park fái

*A vázlatot a Szolnoki Mustármag Római Katolikus Óvoda nevelőtestülete készítette.

104. Zsoltár

(részlet)

(Rácsodálkozás a természetfeletti valóságra)

Uram, milyen nagyok a te műveid!
Bölcsességgel teremtetted valamennyit,
és alkotásaid betöltötték a földet.
Itt a tenger: nagy és tágas,
nyüzsgö benne a számtalan hulló,
apró és nagy állat egyaránt.
Itt hajók szelik át, amott a Leviatán,
amelyet arra alkottál, hogy játékát űzze benne.

Mindezek tőled várják,
hogy idejében megadd nekik eledelüket.
Ha adsz nekik, felszedik,
ha megnyitod kezedet, jóllaknak javaiddal.
De ha elfordítod arcodat, megrémülnek,
ha lélegzetüket megvonod, elenyésznek,
és porrá lesznek ismét.
Kiárasztod lelkedet, s ők életre kelnek,
és megújítod a föld színét.

(104. Zsoltár, 24-30.)

Felhasznált és ajánlott irodalom

Szentírás

Ferenc pápa: Laudato si' Budapest, Szent István Társulat 2016.

363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Berndt Mihály – Román Zsuzsa: Van egy dobásod! Új Város Zsebkönyvek Budapest 2016.

Csikszentmihályi Mihály: Flow - Az áramlat - A tökéletes élmény pszichológiája, Akadémia Kiadó Zrt. 2015.

Magyar Püspökkari Konferencia körlevele a teremtett világról - teremtvédelemről
Felelősségünk a teremtett világért, Budapest, Szent István Társulat 2008.

Szolnoki Mustármag Római Katolikus Óvoda Pedagógiai programja Szolnok, 2016.

Kiss Gábor (2007. szerk.): Tanösvények tervezése: módszertani útmutató, Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, Eger.

Vásárhelyi Tamás: A Herman Ottó Vándortanösvény bemutatása

Tanulmány-gyűjtemény a környezettudatos gondolkodáshoz Budapest,

Szent István Társulat 2008.

Segédanyag a környezeti neveléshez Budapest, Szent István Társulat 2008.

Környezetvédelmi játékok, jó gyakorlatok, szakirodalom:

<http://jatekosneveles.blogspot.hu/2011/04/kornyezetvedelem-es-jatek.html>

http://iffegyessel.hu/aas_szoveg/file/188_kornyezetvedelmi_jatekok.pdf

<http://humusz.hu/oktatas/letoltheto-anyagok-jatekok>

<http://www.lurkovilag.hu/index.php?r=11>

<http://www.gyakorolj.hu/oktato/negyedikornyezet/jatekgyujtemeny.pdf>

<http://www.nimfea.hu/programjaink/zoldszem/termismmain.htm>

<http://www.teremtvédelem.hu>

<http://www.zoldovoda.hu>

<http://www.mme.hu>

<http://www.bocs.hu>

<http://www.tanosveny.info>